

Bijeenkomst: 'NATO and the Georgia Crisis'

Op 10 september 2008 organiseerde de Atlantische Commissie in Perscentrum Nieuwspoort te Den Haag een bijeenkomst over de oorlog tussen Rusland en Georgië van augustus. Dr. László Marác, docent Oost-Europastudies aan de Universiteit van Amsterdam (UvA), sprak over de historische dimensie van de crisis; luitenant-kolonel dr. Marcel de Haas (*Clingendael Security and Conflict Programme*) behandelde de militaire aspecten, en dr. Ruud Janssens, hoogleraar Amerikanistiek (UvA), sprak over de Amerikaanse houding ten opzichte van het conflict.

László Marác gaf aan dat er begin jaren '90 ook al een gewelddadig conflict plaatsvond tussen de Georgiërs aan de ene kant en de Russen en Abchazen aan de andere. Beide partijen pleegden "oorlogsmisdaden" en voerden "etnische zuiveringen" uit, aldus Marác.

Het huidige conflict is begonnen door de Georgische president Michail Saakasjvili. Marác noemde zijn optreden "onverantwoordelijk", temeer omdat de Russen al langere tijd troepen in de regio hadden gestationeerd en een conflict probeerden "uit te lokken". Daarnaast noemde hij het optreden van het Russische leger "buitensporig", omdat dit niet werd beperkt tot de conflictzone, Zuid-Ossetië, maar ook het bestoken van doelen in Georgië zelf betrof. Rusland claimde zijn eigen burgers te beschermen, maar Marác vroeg zich af hoe dit zich verhiel tot het gewelddadige optreden van de Russen tegen hun eigen bevolking in Tsjetsjenië.

Het conflict in Georgië werd verdiept door de verdeeldheid van het Westen. Omdat Duitsland en Frankrijk zich terughoudend opstelden jegens Rusland, en de VS en Groot-Brittannië een hardere lijn voorstonden, konden de Russen de westerse landen tegen elkaar uitspelen.

Marác stelde in zijn lezing dat de aanwezigheid van een democratie en markteconomie aan de grens met Rusland "onverdraaglijk" was in Russische ogen. Daarnaast is Georgië voor het Westen de enige mogelijkheid om aan energie via de Kaukasus te komen zonder pijpleidingen over Russisch grondgebied. Europa en Amerika zouden daarom moeten

investeren in hun relatie met landen als Georgië, en daarnaast diversificatie van de eigen energievoorziening moeten nastreven.

Marcel de Haas gaf een overzicht van het verloop van het conflict. Het feit dat de Russische krijgsmacht al de dag na de Georgische inval van Zuid-Ossetië op 7 augustus reageerde met een grote militaire overmacht, suggereerde dat de Russen goed waren voorbereid op een eventueel conflict. Ook het houden van militaire oefeningen in de nabijheid wees op Russische voorbereidingen. Na het staakt-het-vuren van 12 augustus ondernamen de Russen nog verdere militaire acties en stelden onder meer *checkpoints* in. Op de 22^e trokken zij zich terug tot door henzelf ingestelde 'bufferzones' rondom Zuid-Ossetië en Abchazië op Georgisch kerngrondgebied. Op 26 augustus verklaarde president Medvedev dat Rusland de onafhankelijkheid van zowel Zuid-Ossetië als Abchazië erkende.

De reden dat er veel schade in de regio is aangericht, komt volgens De Haas voornamelijk doordat de Russische troepen "slecht getraind" waren en er geen precisiegeleide wapens werden gebruikt. Rusland had toegezegd dat waarnemers uit het Westen het conflictgebied mochten betreden. Tot dusverre hebben de Russen hen alleen toegelaten tot de bufferzones. Bovendien zou Rusland zijn troepen terugtrekken, maar Medvedev stelde vervolgens dat dit alleen zou gebeuren als Georgië garanties zou geven geen geweld meer te gebruiken in beide regio's. De Haas stelde dat Rusland militaire bases bouwt in Zuid-Ossetië en Abchazië, wat er op duidt dat het niet van plan is te vertrekken.

De Haas stelde dat het Westen één lijn zou moeten trekken tegenover Rusland, en tegelijkertijd het gesprek met Rusland gaande zou moeten houden. Georgië zou versneld moeten toetreden tot de NAVO.

Ruud Janssens ging in op de Amerikaanse visie op het conflict. President George W. Bush stelde in een reactie het "onacceptabel" te vinden dat Rusland een ander soeverein land was binnengevallen en zijn democratisch gekozen regering had "bedreigd". De Verenigde Staten hebben belangen in de regio en willen daarom hun invloed behouden en die van Rusland beteugelen. Professor Janssens gaf aan dat de VS al eerder 'militaire adviseurs' in Georgië hadden gestationeerd om het leger te trainen. Georgië is een nauwe bondgenoot van de Amerikanen en had tot voor kort een relatief groot aantal troepen in Irak. De VS leverden al eerder ongeveer 1,8 miljard dollar steun aan het land. Premier Poetin stelde dat de Amerikanen "het hele conflict" zouden hebben "georkestreerd".

Volgens Janssens zijn er binnen de Amerikaanse regering drie kampen ten aanzien van Georgië. Zo zou president Bush Georgië graag snel laten toetreden tot de NAVO als beloning voor de steun in Irak. Vice-president Cheney wil vooral het Georgische leger versterken door onder andere de verkoop van Stinger-luchtafweer. Minister van Buitenlandse Zaken Rice ziet beide liever niet gebeuren om de relatie met Rusland niet verder te laten verslechteren. Wel heeft Washington een verdrag over civiele nucleaire samenwerking met Moskou opgeschort.

De beide presidentskandidaten verschillen van mening over hoe met Rusland om te gaan. John McCain staat een harde houding voor en wil Rusland onder meer "uit de G8 zetten". Barack Obama ziet meer heil in onderhandelingen.

Jan-Jouke Mulder